

Sak 8/2021 Kvotejakt på gaupe i 2022

Saksutredning fra sekretariatet

Følgende dokumenter legges til grunn for saksframlegget:

- [Stortingsmeldingen «Rovvilt i norsk natur» \(st. meld. nr. 15 \(2003-2004\) og Innst. S. nr. 174 \(2003-2004\)\)](#)
- [«Rovviltforliket» - Representantforslag 163 S \(2010-2011\)](#)
- [Naturmangfoldloven \(2009\)](#)
- [Viltloven](#)
- [Rovviltforskriften \(2005\)](#)
- [Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst](#)
- [Forvaltningsplan for rovvilt i region 2 – Sør-Norge \(april 2017\).](#)
- [Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2021 - NINA Rapport 2011](#)
- [Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia. Bestandsovervåking av gaupe i 2021 - Rovdata og SLU-Viltskadecenter - Rapport nr. 2 2021.](#)

Overvåkingsrapporter finnes på <http://www.rovdata.no/Rapporter.aspx>

Saksframlegget er drøftet og framlagt i samråd med øvrige statsforvaltere i rovviltregionen.

I samråd med øvrige statsforvaltere i regionen legger sekretariatet fram forslag om å anbefale kvotejakt på gaupe i 2022 med en samlet kvote på inntil 22 dyr med et begrenset antall hunndyr eldre enn ett år (7 dyr). To voksne hunngauper eldre enn ett år holdes tilbake fra jaktstart. Det foreslås en inndeling av kvota fordelt på fire jaktområder med begrunnelse i beitebruk/tapsomfang, skadehistorikk, bestandsforhold og dynamisk (adaptiv) arealsonering.

Effektivering av en slik kvote vil ventelig gi en bestand rundt målet på 12 årlige ynglinger før jakt i 2023. Å holde tilbake deler av kvota gir fleksibilitet og rom for hensyn til eventuell ny kunnskap om bestandsforholdene og status på felte dyr under jakta (fordeling på kjønn og alder). Kvoten begrunnes slik:

- regionen har en bestand som ligger over bestandsmålet.
- prognosen for bestandsutviklingen etter sist års avgang tilsier en redusert bestand (bestand før jakt i 2022), men fortsatt noe over målet (1,5 færre ungekull enn året før).
- høyt uttak av produksjonsdyr (voksne hunngauper) sist jaktperiode (2021).
- kjent avgang av gauper etter kvotejakta i 2021.

Med grunnlag i bestandssituasjonen og føringer i forvaltningsplanen er det grunnlag for å videreføre kvotefri jakt i prioritert beiteområde i deler av tidligere Aust-Agder.

Tidligere ordning med at familiegrupper unntas fra kvoten første del av jaktperioden foreslås videreført, men utvidet til tre uker.

Saksopplysninger

Roviltnemndas oppgave

1. Ta stilling til sin myndighet til å fatte vedtak (Roviltforskriften § 7).
2. Vurdere kvote og bestemmelser for jakt på gaupe (Roviltforskriften § 11 og lovkapittel II i naturmangfoldloven).

Politiske føringer og regelverk

Gjennom behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004) *Rowilt i norsk natur*, jamfør Innst. S. nr. 174 (2003-2004), ble det vedtatt et nasjonalt bestandsmål for gaupe på 65 årlige ynglinger i Norge, hvorav 12 i roviltregion 2. Gjennom ny stortingsbehandling av roviltpolitikken våren 2011 ble bestandsmålet for gaupe videreført, jamfør Representantforslag 163 S (2010-2011) (roviltforliket 2011).

Roviltforskriften gir de regionale roviltnemndene myndighet til å fatte vedtak om kvote for jakt på gaupe etter forskriften § 11 når bestanden ligger over det nasjonalt fastsatte målet for regionen. Vurderingen av om nemnda har myndighet skal for gaupe baseres på gjennomsnittet av dokumenterte data om ynglinger de tre siste årene. Det er dataene fra *Nasjonalt overvåkingsprogram for rowilt* som skal legges til grunn, jamfør forskriften § 7.

Kvotejakt på gaupe er en ordinær jakt etter viltloven § 9, jamfør naturmangfoldloven § 15 (*forvaltningsprinsippet*) og § 16 (*høsting av vilt- og lakse- og innlandsfisk*), og arten skal forvaltes og sikres som levedyktig bestand, men kunne reguleres ved å høste overskuddet gjennom jakt.

Klima- og miljødepartementet fastsatte 12. oktober 2020 endringer i roviltforskriften. Som en oppfølging av regionreformen ble det gjort justeringer av regiongrensene. Det innebærer at tidligere Røyken og Hurum kommuner som del av nye Asker kommune har endret tilhørighet fra roviltregion 2 til region 4.

1. Om myndighet til å fatte vedtak om kvotejakt på gaupe

Sekretariatets vurdering

Roviltnemnda skal på vedtakstidspunktet ta stilling til om de har myndighet til å fatte vedtak. Av årets rapport fra Rovdata (NINA Rapport 2011) framgår det at gjennomsnittet av dokumenterte ynglinger av gaupe i perioden 2019-2021 er 15,5 ynglinger i region 2 (15 i 2019, 16 i 2020 og 15,5 i 2021).

Det betyr at gjennomsnittet for de siste tre år ligger over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen og roviltnemnda har med det myndighet til å fatte vedtak om kvotejakt på gaupe for 2022, jamfør roviltforskriften §§ 7 og 11.

2. Vurdering av kvote og vilkår for kvotejakt på gaupe i 2022

Vedtak om kvotejakt skal bygge på den regionale forvaltningsplanen for rowilt, data om biologiske og bestandsmessige forhold, og om skade- og konfliktsituasjonen, jamfør roviltforskriften §§ 3 og 6. Det er sekretariatet, jamfør forskriften § 5, som skal legges til rette et godt beslutningsgrunnlag for den regionale roviltnemnda.

I vurderingen av om det skal åpnes for jakt skal det gjøres en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling, og sannsynliggjøres at bestanden etter neste års yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Kravet til presisjon i forvaltningsvedtaket vil øke jo nærmere en er bestandsmålet. Rovviltforliket (2011) tilsier at forvaltningen skal skje på en slik måte at antall ynglinger holdes så nært bestandsmålet som mulig.

Vedtaket om kvote skal avgrense jaktområdet, bestemme antall dyr som kan skytes, eventuelt fordeling på kjønn og alder og om bestemte typer dyr skal være unntatt, samt gi nærmere vilkår for gjennomføring av kvotejakta i samsvar med regional forvaltningsplan. Jakttidsrammen er 1. februar til og med 31. mars. Rovviltnemnda kan fastsette en kortere jakttid dersom særlige forhold tilsier det, men ikke utvide jaktperioden.

Rovviltnemnda kan til enhver tid endre eget vedtak om kvote dersom nye opplysninger tilsier det.

2.1 Prinsipper for offentlig beslutningstaking

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-10 og 12 skal ligge til grunn som en integrert del av beslutning om eventuell kvote, jmf lovens § 7. Også forvaltningsmålet for arter i § 5 skal trekkes inn i den skjønnsmessige vurderingen. Det samme gjelder § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippene i naturmangfoldloven § 11 er ikke relevante i denne saken.

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jmf § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på annen måte eller i annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jmf også prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Naturmangfoldloven § 16 slår fast at høsting bare kan tillates når best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd. Videre følger det at det skal legges vekt på artens funksjon i økosystemet og den virkningen høstingen ellers kan ha på det biologiske mangfoldet. Det skal også legges vekt på artens betydning for næring eller rekreasjon, høstings- tradisjon i området og på skade som arten gjør. Ved kvotevedtak har det vært vanlig å fastsette og styre kvote og områdeavgrensning i forhold til tap av sau, jmf forvaltningsplanen og tidligere vedtak om kvotejakt på gaupe i regionen.

Rovviltnemndas vedtak skal basere seg på kunnskap om bestandssituasjonen og forventet utvikling. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at all relevant eksisterende kunnskap skal legges til grunn, jmf naturmangfoldloven § 8. I den forbindelse vises det til [Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt](#) og beskrivelsen av bestandssituasjonen for gaupe, sist ved [NINA Rapport 2011 Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestands-utvikling for gaupe i Norge i 2021](#).

2.2 Om kvotejakt i forvaltningsplanen for rovvilt i region 2

Gjeldende forvaltningsplan (2017) gir føringer om kvotejakt og i kapittel 7.2 heter det:

- *Kvotejakt på gaupe skal være et aktivt virkemiddel for å regulere bestanden i forhold til bestandsmålet. Rovviltnemnda vil årlig (oktober/november året før) vurdere kvote for jakt på gaupe slik at bestanden forvaltes på bestandsmålet. Kvotejakt kan iverksettes når bestandsmålet for regionen er nådd. Kvote størrelsen tilpasses bestandsnivået og fordeles til hensiktsmessige jaktområder ut fra beitebruk (sau), tapsforhold (sau) og påvist bestandsforhold (fordeling av familiegrupper), og på en slik måte at bestandsmålet primært nås innen forvaltningsområdet (skravert område).*

Videre framgår det i omtalen av buffersonen (prioritert beiteområde) at:

- *Kvotejakt på gaupe skal være et aktivt virkemiddel.*
- *Kvotefri jakt skal vurderes og være et normalt tiltak når bestandssituasjonen tilsier det (over bestandsmålet).*

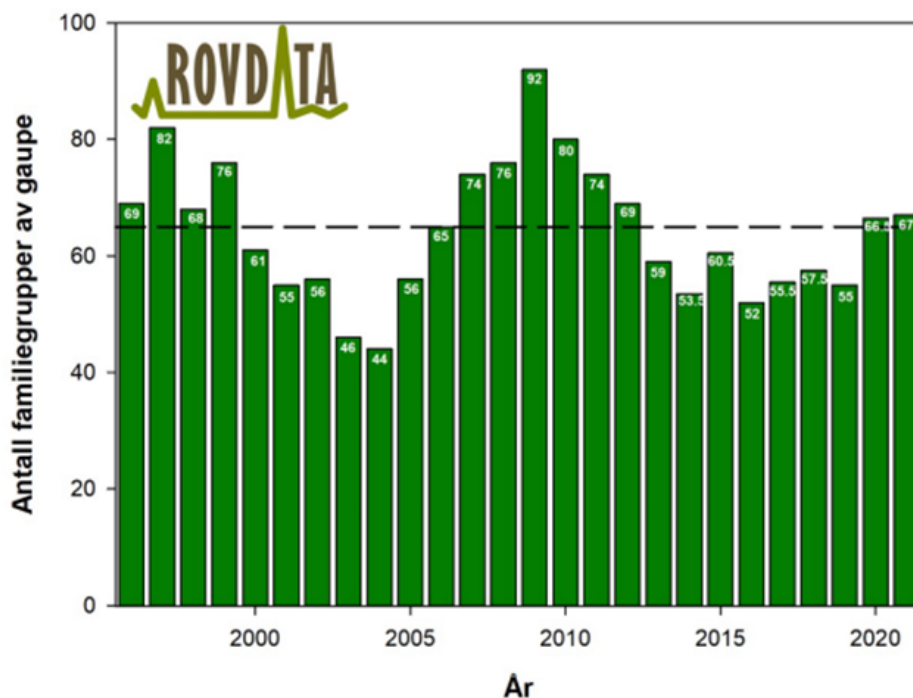
Nærmere føringer for kvotejakt og kvotefri jakt framgår av forvaltningsplanen kapittel 7.7, blant annet at:

- *Kvoten skal settes og fordeles ut fra skadebildet på husdyr og bestandssituasjonen i regionen, herunder fordelingen av familiegrupper. For å sikre at bestanden når bestandsmålet påfølgende år, skal det normalt fastsettes en begrensning i antall voksne hunngauper eldre enn ett år som kan felles i regionen. Det skal årlig vurderes tiltak for å sikre best mulig uttak, herunder å unnta familiegrupper som opptrer i lag fra tillatelsen i hele eller deler av jaktperioden, differensiert jaktstart og andre aktuelle tiltak som kan bidra til best mulig måloppnåelse.*
- *I områder der det ikke er noe mål om yngling av gaupe («buffersonen»), skal størrelsen på kvotene i utgangspunktet ikke være begrensende for uttaket. Dersom bestandssituasjonen tilsier det skal hunndyrkvoten normalt ikke gjelde i beiteprioritert område i Aust-Agder.*
- *Når bestandsmålet er nådd og situasjonen for øvrig tilsier det kan det åpnes for kvotefri jakt på gaupe i beiteprioritert område (kommunene Lillesand, Birkeland, Iveland, Evje og Hornes og Bygland).*

2.3 Kunnskapsgrunnlaget

Bestandssituasjonen nasjonalt og i Skandinavia

I 2021 er det påvist 67 familiegrupper av gaupe på landsbasis, det samme som året før (66,5 familiegrupper). Det tilsvarer en estimert bestand på 395 gauper i Norge. Dette er bestandsstørrelsen før kvotejakta sist vinter og før årets reproduksjonssesong. Dette er andre året på rad bestanden ligger over det nasjonale bestandsmålet på 65 årlige ungekull. Bestandsutviklingen framgår av figur 1.

Figur 1. Antall familiegrupper av gaupe på landsbasis før jakt i perioden 1996–2021. Den stiplede linjen angir det nasjonale bestandsmålet på 65 familiegrupper. Antall familiegrupper i 2014 og senere år er ikke direkte sammenlignbart med tidligere år, da overvåkingsmetodikken er endret i forbindelse med samordningen med Sverige. (Fra NINA Rapport 2011)

Bestandsmål og påvist antall familiegrupper i nærliggende regioner sist år framgår av tabell 1 under. Se også kart på side 6 (figur 3).

Tabell 1. Bestandsmål og antall påviste familiegrupper av gaupe i 2021 i region 2 og tilgrensende regioner. (Se også kart i figur 3 s. 6.)

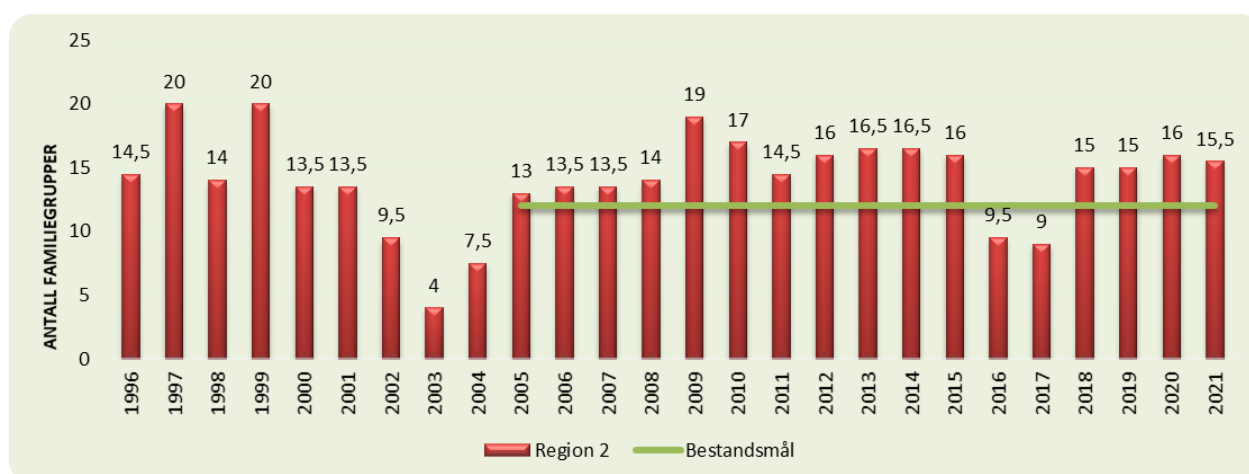
Region	Bestandsmål	Antall familiegrupper påvist i 2021	Merknad
1 Vest-Norge	0	0	
2 Sør-Norge	12	15,5	Redusert med 0,5 kull fra 2021
3 Oppland	5	6	Økning på ett kull fra 2020
4 Akershus/Oslo/Østfold	6	3	Under bestandsmålet siden 2012

I 2021 er det estimert 280 familiegrupper i Skandinavia. Dette er en oppgang med 24 familiegrupper fra året før. Samlet sett tilsvarer de påviste familiegruppene en bestand på 1639 gauper. Økningen har skjedd i Sverige.

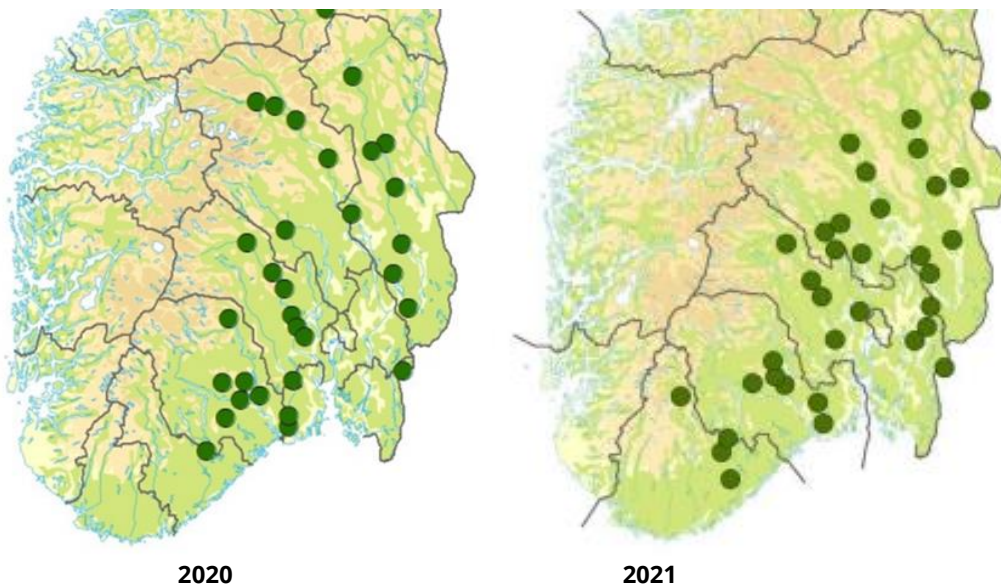
Bestandssituasjonen og utbredelsen i region 2

I første halvdel av 2010-tallet var gaupebestanden i regionen tilsynelatende stabil over flere år (15-17 familiegrupper). I 2016 og 2017 ble antall familiegrupper sterkt redusert og for første gang under 12 siden innføringen av nasjonale bestandsmål i 2005. Kvoten ble som følge av dette sterkt redusert i 2017. I 2018 åpnet ikke nemnda for kvotejakt. Dette ga raskt ønsket effekt. I 2018 var antallet igjen over bestandsmålet og har de siste fire årene ligget stabilt på 15-16 familiegrupper. Antall familiegrupper før jakt i 2021 (hunddyr med unge(r) født i 2019) var 15,5, noe som tilsvarer en bestand på drøyt 90 gauper. Bestandsutviklingen framgår av figur 2 under.

Det ble påvist aktivitet av familiegrupper over store deler av regionen sist vinter, se kart (figur 3) på neste side. I motsetning til en periode på 2010-tallet var utbredelsen av fjorårets ynglinger i regionen fortsatt rimelig sammenhengende, men med en viss nordlig forskyvning i forhold til året før. Antall grupper er sist år redusert i Aust-Agder, men økt i Vestfold og Buskerud, jamfør kartene i figur 3 på neste side.

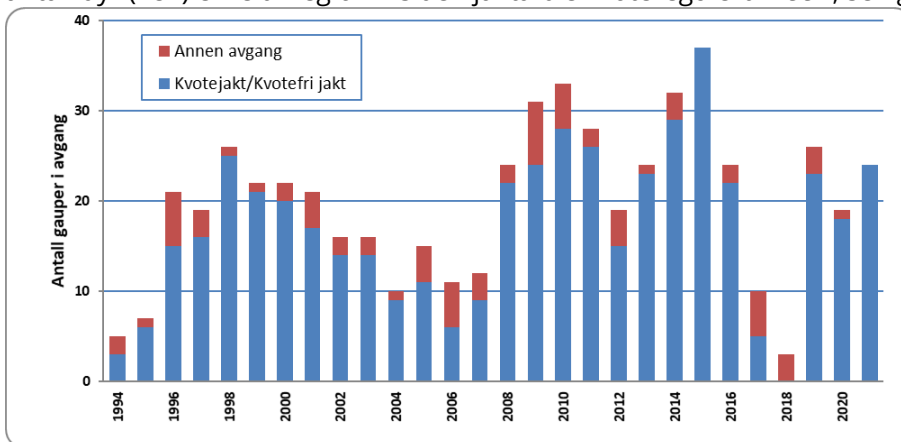
Figur 2. Registrerte familiegrupper av gaupe i Region 2 Sør-Norge 1996 – 2021. Mål om antall årlige ungekull er 12 (vannrett linje). Bestandsmålet gjaldt fra 2005. (Kilde: Rovdata/NINA)

Figur 3. Fordeling av familiegrupper i 2021 (født i 2020) i Sør-Norge (til høyre) sammenlignet med 2020. (Fra NINA Rapport 1846 og 2011)

Jaktuttak og annen avgang i 2021

Erfaringer viser at kvotejakt på gaupe er et effektivt bestandsregulerende virkemiddel. Et betydelig antall dyr (482) er felt i region 2 siden jakta ble kvoteregulert i 1994, se figuren under.

Figur 4. Avgang av gaupe i region 2 i perioden 1994-2021. (Kilde: Rovbase 22.10.2021)

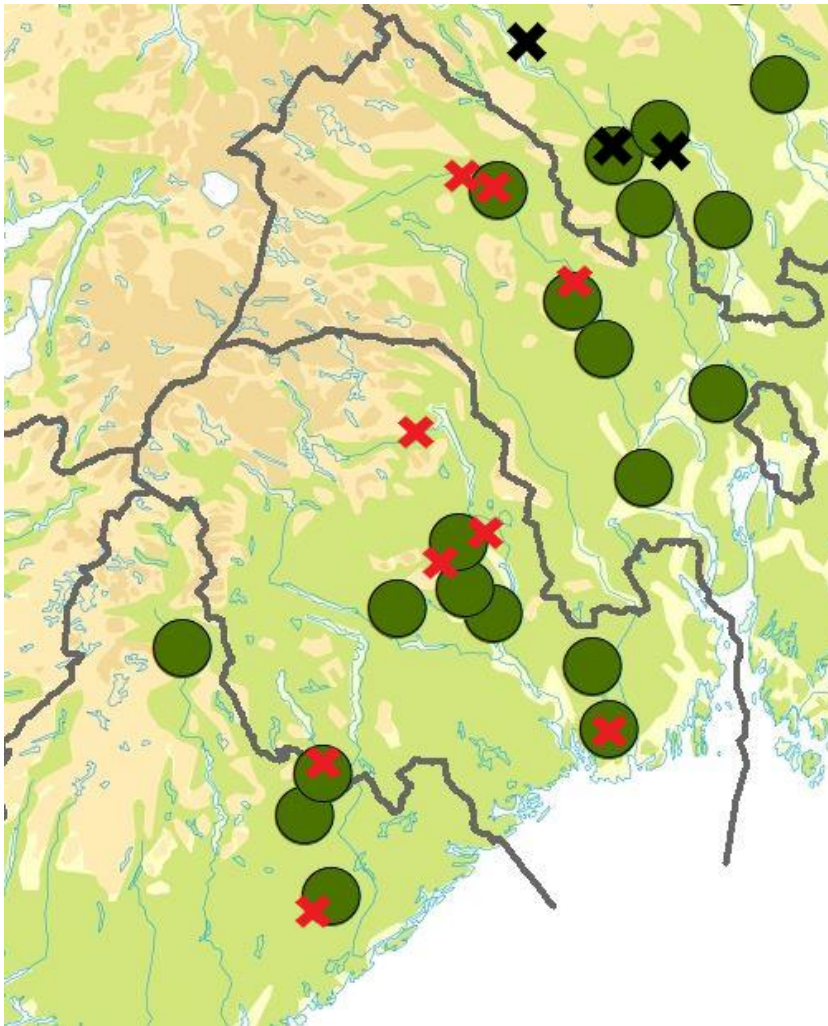
I 2021 ble 23 gauper felt eller belastet kvoten. I tillegg ble det felt to dyr i området med kvotefri jakt i Aust-Agder. Under jaktperioden ble det registrert en avgang på i alt ni voksne hunner og ni voksne hanner. Snittalderen på de voksne hunnene (ett år eller eldre) var 6 år, der seks var fem år eller eldre. Kvoten var fordelt på fire jaktområder.

Lokaliseringen av felte voksne hunngauper under sist jakt sett i forhold til hvor familiegrupper ble påvist samme vinter framgår av kartet på neste side (figur 5).

Etter endt kvotejakt sist vinter er kjent avgang per i dag en påkjørt unge i Bygland kommune 9. september og en voksen hann påkjørt av tog i Midt-Telemark 8. november.

I landet som helhet ble 73 gauper felt eller belastet av en samlet jaktkvote i 2021 på 83 dyr. Kvoteene ble ikke helt fylt, noe som skyldes at jakta ble stanset i flere områder fordi hunndyrkvoten hadde blitt fylt opp. I region 2 ble det ikke åpnet for jakt på dyr avsatt som reservekvote. Av felte dyr ble åtte felt eller belastet i naboregion 3 (Oppland) og to felt i tidligere Vest-Agder i rowiltregion 1

Vestlandet (kvotefri jakt). I region 4 Oslo, Akershus og Østfold eller 5 Hedmark ble det ikke åpnet for kvotejakt, men region 5 hadde i jaktperioden en irregulær avgang på to dyr (påkjørte).

Figur 5. Voksne hunngauper felt i 2021 i rovviltregion 2 (røde kryss) og tilgrensende områder i region 3 (svarte kryss) sammenstilt med påviste familiegrupper vinteren 2020/2021.

Kilde: NINA Rapport 2011 og Rovbase.

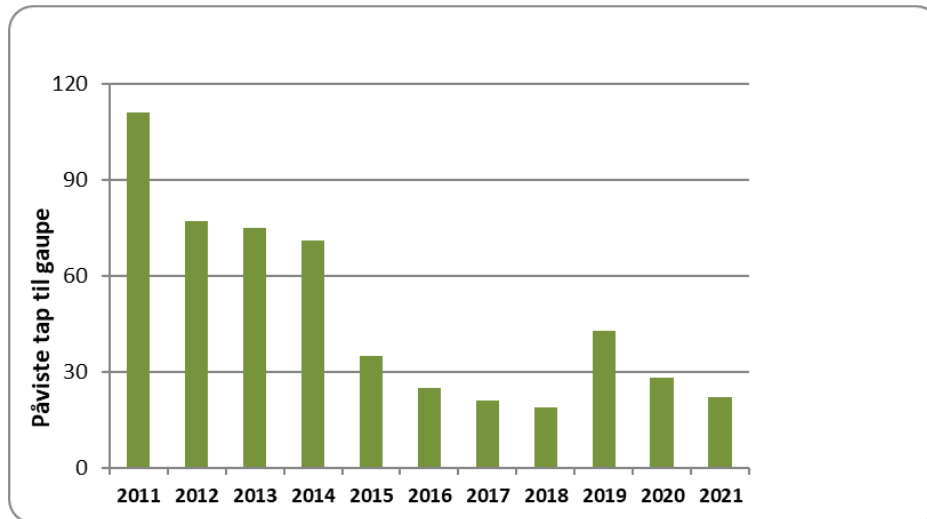
Skadeomfang og tapsutvikling i region 2

Skadeomfang og tapsutvikling kan illustreres ved ulike data. Gitt at antall beitende bufe og fordelingen av disse er rimelig konstant, vil en kunne forvente at skadedokumentasjon gir det mest objektive bilde av hvilket skadetrykk gaupe representerer i de ulike delene av regionen, og derav utviklingen over tid. Årlige variasjoner som følge av klimatiske forhold (f.eks. temperatur) som kan påvirke sannsynligheten for kadaverfunn og/eller muligheten for å påvise skadeårsak, kan imidlertid være en usikkerhetsfaktor. Tilsvarende vil tilfeldige enkelthendelser kunne påvirke statistikken det enkelte år.

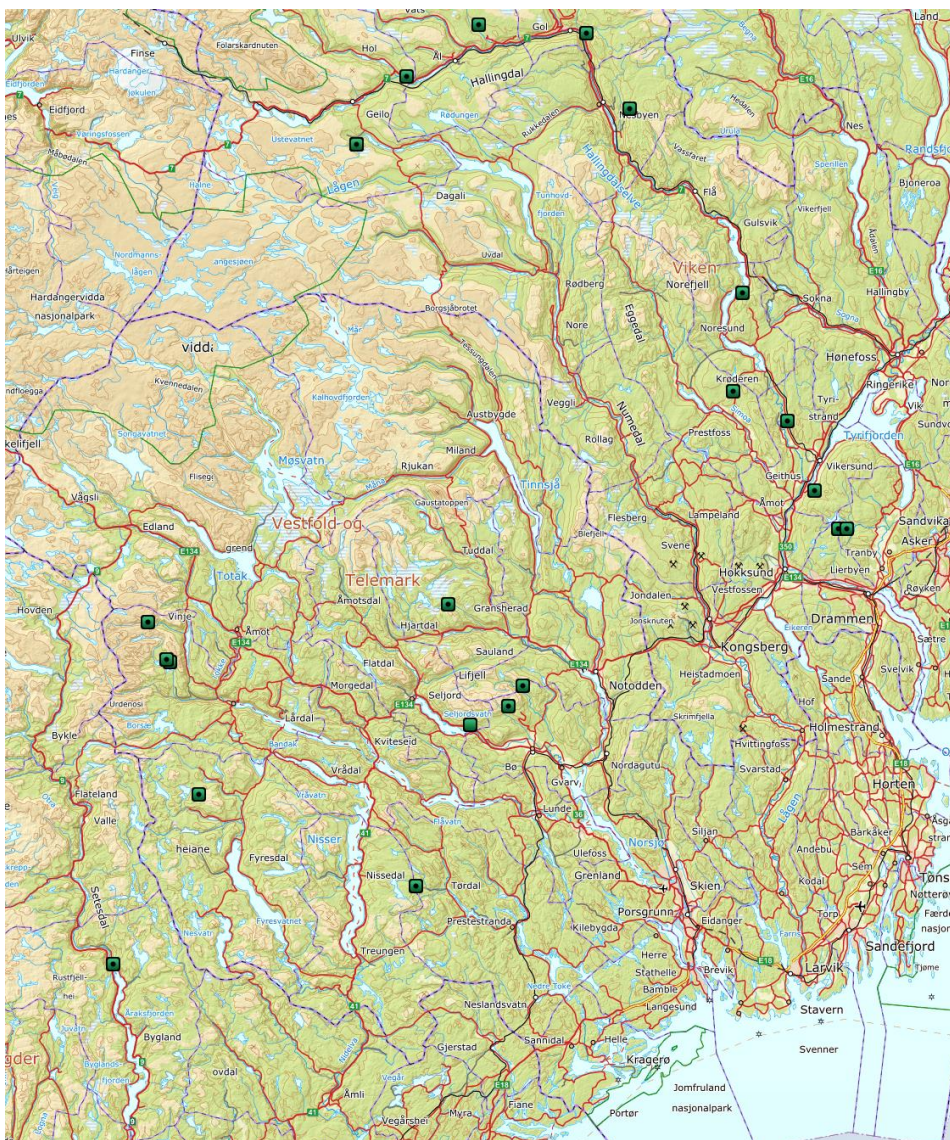
Figur 6 på neste side viser oversikt over utviklingen i antall undersøkte skadetilfeller i regionen i perioden 2011-2020 der Statens naturoppsyn har konkludert med at gaupe er sannsynlig tapsårsak (dokumentert eller antatt).

Etter sju påfølgende år (2011-2018) med nedgang i antall tilfeller med påvist gaupeskade, var det i 2019 en økning. Økningen skyldes i hovedsak skadetilfeller knyttet til én enkelt situasjon (Telemark). Omfanget av påviste skader skade er redusert fra i fjor og er på nivå som i perioden 2016-2018 med rundt 25 tilfeller.

I år er flest skadetilfeller påvist i Buskerud (12) og Telemark (9). I Vestfold er det så langt ikke påvist skade voldt av gaupe, mens kun ett tilfelle er påvist i Aust-Agder. Geografisk fordeling av påviste skadetilfeller i 2021 vises i kartet i figur 7 under.

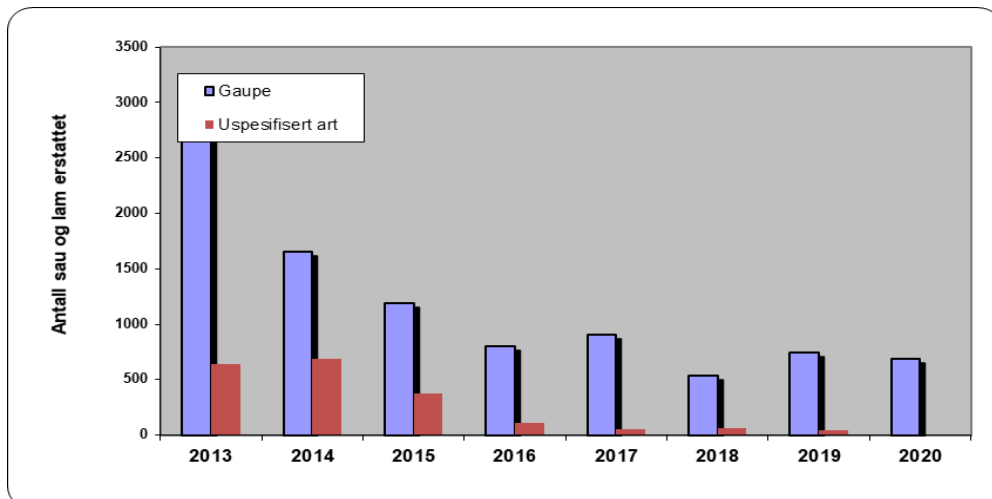

Figur 6. Antall sau og lam som er gjenfunnet og feltundersøkt i rovviltregion 2 i perioden 2011 – 2021 der Statens naturoppsyn har påvist (dokumentert eller antatt) gaupeskiade. (Kilde: Rovbase 11.11.2021).

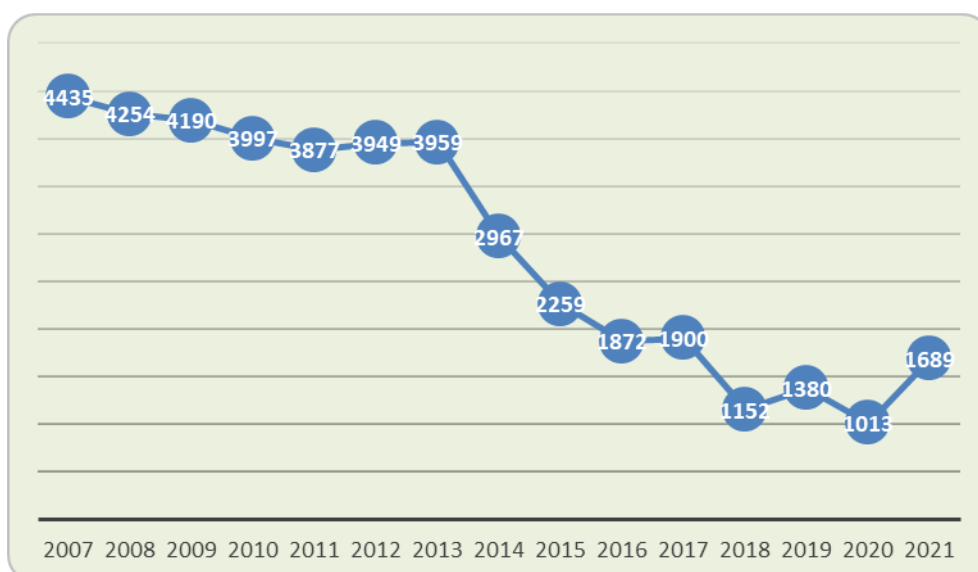
Figur 7. Påviste gaupeskiader på sau i region 2 (n=22) i 2021. (Kilde: Rovbase 8.11.2021).

Antall sau og lam som årlig erstattes som tapt til gaupe varierer. I figur 8 vises antall sau og lam som er erstattet av fylkesmennene/statsforvalterne som tapt til hhv. gaupe og uspesifisert rovilt i perioden 2013-2020. De langt fleste dyra erstattes i Buskerud (59 % i 2020) og Telemark (32 % i 2020). Erstattede tap til gaupe i 2020 er noe lavere enn året før og det nest laveste etter tusenårs-skiftet. Antall sau erstattet var på sitt høyeste i 2007, mens en må tilbake til 1990-tallet for å finne et lavere antall erstattet tap til gaupe enn de siste fem årene.

Figur 8. Antall sau og lam erstattet som tatt av gaupe og uspesifisert fredet rovilt i rovtregion 2 i perioden 2013-2020 (Kilde: Rovbase).

For å få en mer samlet oversikt over tap av sau og lam på utmarksbeite i 2020, er det i tillegg behov for å se på årets omfang og utvikling i antall sau og lam søkt erstattet som tap til gaupe og rapporter fra beitelagene om samlet tap. Rapporter fra beitelagene foreligger ikke før ut i november, men foreløpige tall fra årets søknader om tap av sau til rovilt viser økt antall dyr søkt erstattet som tap til gaupe, jamfør figuren under (fig. 9). Aust-Agder og Telemark har økt omfang, mens i Buskerud er antall dyr søkt erstattet som tapt til gaupe redusert fra i fjor. Mer fullstendig oversikt vil bli oppdatert under rovtviltnemndas møte.

Figur 9. Antall sau og lam oppgitt i søknader om rovtviltstatning som tapt til gaupe i region 2 i perioden 2015-2021. (Kilde: Rovbase 4.11.2021)

Under årets beitesesong ble det gitt én tillatelse til skadefelling av gaupe i region 2 (Finnemarka i Buskerud). Det ble ikke felt dyr.

Prognose for bestandsutvikling

Basert på antall familiegrupper påvist før jakt i 2021 og kjent uttak av voksne hunddyr har NINA beregnet framtidig bestandsutvikling (prognose) for landet som helhet og for den enkelte rovvilt-region. Se tabellen under (tab. 3).

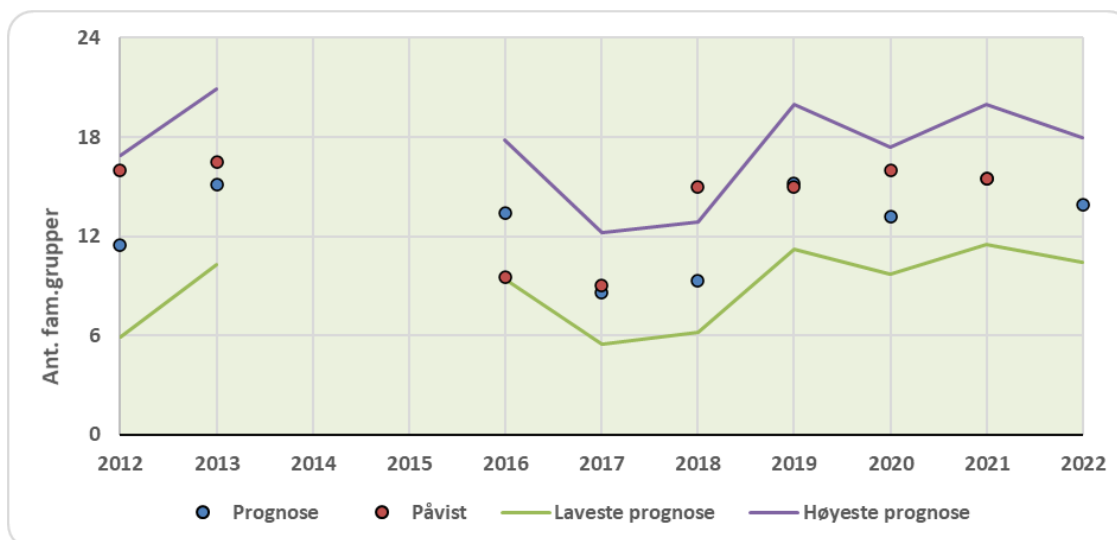
Tabell 3. Prognose for antall familiegrupper i Norge og i rovviltregion 2 i 2021 (med 75 % usikkerhetsintervall), og sannsynligheten for at antallet i 2021 vil være under fastsatte bestandsmål. Prognosene er gitt med grunnlag i informasjon som er tilgjengelig etter kvotejakta i 2020. Irregulær avgang (påkjørslar, skadefelling etc.) i ettertid er ikke medregnet. Kilde: Rovdata/NINA Rapport 2011.

	Bestandsmål	Antall fam.grupper påvist i 2021	Prognose for ant. fam.gr. i 2021 (75 % CI)	Sannsynlighet for at bestanden er under nasjonalt mål i 2021
Norge	65	67	67 (58-78)	37 %
Region 2	12	15,5	13,9 (10,4-18,0)	26 %

Prognosen tilsier at det er stor sannsynlighet for at bestanden i region 2 fortsatt vil være over bestandsmålet før jakt i 2022, men noe lavere enn året før (reduisert med 1,5 familiegrupper). For landet som helhet tyder prognosen på at bestanden før vinterens jakt vil være uendret, og fortsatt ligge over det fastsatte bestandsmålet.

Videre har NINA på landsbasis beregnet antall familiegrupper før jakt i 2023 (prognose for ynglinger i 2022) basert på ulike senarioer for uttak av voksne hunddyr under jakta i 2022. Gitt en bestandsstørrelse etter prognosen på 67 ungekull i 2022, tilsier modellen at et uttak i jakta neste år på mer enn 30 voksne hunngauper i landet kan føre til at bestanden havner under det nasjonale bestandsmålet i 2023.

Slike prognoser er imidlertid heftet med betydelig usikkerhet. Figuren under (fig. 10) viser forholdet og variasjonen mellom prognosen og etterfølgende «fasit» (antall påviste/estimerte familiegrupper) for rovviltregion 2. Dette viser hvor usikkert og varierende en slik prognose er. Utslaget (spriket) var spesielt stort i 2018, mens prognosen traff godt i 2017, 2019 og 2021.

Figur 10. Variasjon mellom prognose (inkl. usikkerhetsintervallet) og antall påviste familiegrupper av gaupe i rovviltregion 2 i perioden 2012-2022. Det forelå ikke prognoser i 2014 eller 2015.

Kvotejakt i tilgrensende regioner i 2022

Rovviltnemnda i region 3 har vedtatt en kvote for jakt på gaupe i 2022 på 10 dyr inkl. hunddyrkvote på 4 dyr over ett år. Fire dyr, hvorav en voksen hunn over ett år, er for senere fordeling.

I region 4 (Oslo, Akershus og Østfold) åpnes det ikke for kvotejakt. For region 1 Vestlandet er det per nå ikke kunngjort vedtak, men det har normalt vært åpnet for kvotefri jakt i regionen.

2.4 Sekretariatets vurdering

Generelt

Naturmangfoldloven, viltloven og rovviltforskriften ligger til grunn for tilrådingen. Videre legger sekretariatet til grunn føringer i gjeldende forvaltningsplan.

Rovviltforskriften § 7 annet ledd regulerer hva rovviltnemnda skal legge vekt på når nemnda har myndighet til å fatte vedtak om kvote for jakt på gaupe. Det følger av kommentarene til § 7 annet ledd at:

"Ved vurdering av felling eller jakt skal rovviltnemnden gjøre en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling og sannsynliggjøre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Kravet til presisjon i forvaltningsvedtak både med hensyn til bruk av skadefellingstillatelser og kvotejakt/lisensfelling øker jo nærmere ned mot de nasjonale bestandsmålene den aktuelle rovviltart forvaltes."

Videre skal Rovviltnemnda legge prinsippene i §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, jamfør § 7. Av § 8 første ledd framgår det at beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om blant annet arters bestandssituasjon, samt effekten av påvirkninger. Videre skal forvaltningen legge vekt på erfaringsbasert kunnskap, jamfør § 8 siste ledd. Sekretariatet har i sitt saksframlegg lagt til grunn eksisterende kunnskap om gaupe. Gjennom statusrapporter fra Rovdata (det nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt) og annen informasjon om overvåking av og forskning på gaupe er det svært god kunnskap om gaupebestanden. Det er også lagt til grunn erfaringer med forvaltningen av og utviklingen i gaupebestanden regionalt. Kravet i naturmangfoldloven § 8 om kunnskapsgrunnlaget anses derfor oppfylt.

Gjennom dette kunnskapsgrunnlaget foreligger det også betydelig kunnskap om den samla belastningen som gaupebestanden blir utsatt for, jamfør naturmangfoldloven § 10. Forskning viser at kvotejakt er den klart viktigste dødsårsaken til gauper i Norge (Andrén m.fl. 2006).

Kunnskapsgrunnlaget og framtidig bestandsutvikling (prognoser)

Vedtaket om kvotens størrelse og fordeling skal sikre måloppnåelsen for bestanden før neste jakt (2023). Det innebærer at videre bestandsutvikling – prognosen – legges til grunn for sekretariatets faglige vurderinger og forslag til kvote.

En prognose er en kvalifisert gjetning på bestandens utvikling. Usikkerheten øker jo mindre tallgrunnlaget er. På et regionalt nivå vil presisjonen være lav, og en må derfor regne med større eller mindre avvik. Med ett unntak (2018) har anslaget imidlertid vært innen det usikkerhetsintervallet som er lagt til grunn.

Prognosen for region 2 i 2021 traff godt og samsvarte med antall familiegrupper som ble påvist. Videre prognose for bestanden før jakta i 2022 tilsier en noe redusert bestand. Prognosen er basert på tilgjengelig informasjon etter endt kvotejakt i 2021. Under årets jakt var avgangen i regionen av antatt eldre og produktive hunngauper større enn hva vi tidligere har registrert, noe som ble hensyntatt i vurderinger under jaktperioden (bruk av tilleggskvote m.m.). Ut over kategorien *voksne hunngauper* er ikke dyras alder eller reproduktiv status direkte hensyntatt i prognosemodellen. Sekretariatet mener dette bør vektlegges og at det tas utgangspunkt i en bestand før vinterens jakt som er noe under medianen for prognosen (<13,9 familiegrupper).

Gaupas økologi (variasjoner i reproduksjon og størrelse på leveområder) og dagens metodikk ved bruk av avstandsregler, tilsier at antall familiegrupper kan under- eller overestimeres avhengig av om bestanden er i vekst eller i nedgang. Tettheten av gaupe påvirker arealbruken (leveområdestørrelsen) til både hann- og hunngauper, noe som påvirker bestandsvurderingene basert på avstandskriterier. Forvaltningen (kvotene) vil derfor kunne være noe i etterkant («forsinket») i forhold til dette, samtidig som kravet til presisjon øker jo nærmere bestandsmålet gaupe forvaltes. I praksis er det vanskelig å holde gaupebestanden i regionen stabilt over tid på bestandsmålet.

Ut fra foreliggende kunnskapsgrunnlag vil sekretariatet anbefale kvotejakt i 2022. Sekretariatet legger i sin vurdering vekt på naturmangfoldloven § 5, men har også veid dette opp mot andre samfunnsinteresser etter lovens § 14. Under forutsetning av at det sannsynliggjøres at bestanden etter neste yngling oppfyller det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen, jamfør rovviltforskriften § 7 og naturmangfoldloven § 10, mener sekretariatet det er forsvarlig å anbefale uttak av gaupe i regionen i 2022, jamfør også forvaltningsplanens kapittel 7.2 som tilsier at «Kvotejakt kan iverksettes når bestandsmålet for regionen er nådd.».

Naturmangfoldlovens "føre-var-prinsipp" i § 9 kommer til anvendelse i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Kunnskapsgrunnlaget om gaupe er godt både nasjonalt og regionalt. At antall ynglinger skal holdes så nært bestandsmålet som mulig, jamfør rovviltforliket (2011), gir imidlertid særlige utfordringer med krav til presisjon i forvaltningen. Samtidig må vurderingene av kvotejakt skje med grunnlag i usikre prognoser. I nåværende situasjon tilsier ikke bestandssituasjonen i region 2 at det er særskilt grunn til å legge vekt på føre-var-prinsippet.

Antall familiegrupper i regionen estimert før jakt i 2021 tilsvarte prognosen som lå til grunn for vurderinger av forrige kvotejakt. Videre tilsier ny prognose at det er overveiende sannsynlig at bestanden vil ligge over bestandsmålet før jakt i 2022. Det forutsetter at kvoten begrenser antall voksne hunngauper slik at bestandsmålet også nås ved ynglinger i 2022. Det innebærer at den høye andelen voksne, reproduktive hunngauper i 2021 vektlegges spesielt.

En prognosemodell kan anvendes til å beregne hvor store uttak en region kan ha når regionen befinner seg i nærheten av bestandsmålet og det er ønskelig med en mest mulig stabil bestand. Ved en bestand på 12 familiegrupper gir modellen et estimert totaluttak på 15 gauper, hvorav fem voksne hunndyr. Denne type beregninger har imidlertid en usikkerhet som øker ved vurderinger på regionalt nivå.

I tabellen under (tab. 4) er det angitt uttak som forventes å gi en tilnærmet stabil bestand for de ulike bestandsstørrelsene (antall familiegrupper).

Tabell 4. Beregnet uttak av gaupe som ut fra ulike bestandsstørrelser stabiliserer bestanden.

Antall fam.gr. før jakt i 2022*	Beregnet totalt uttak	Beregnet uttak av voksne hunngauper	Merknad
12	15	5	Bestandsmålet for region 2
13,9 (10,4-18,0)	18 (13-23)	6 (4,5-8)	Prognose 2022 med laveste og høyeste nivå i usikkerhetsintervallet (NINA Rapport 2011)

*) Antall familiegrupper før jakt i 2022 (= ynglinger i 2021) registreres ved sporinger vinteren 2021/2022 og rapporteres 1. juni 2022.

Naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder innebærer også vurdering av lokalisering. Sekretariatet viser til at uttaket av gaupe i regionen bør skje ved fordeling av kvoten etter føringer i forvaltningsplanen. Her framgår det at fordelingen av kvoten skal vurderes ut fra bestandssituasjonen og tapsutviklingen. Sekretariatet legger i saksframlegget derfor til grunn nasjonal og regional soneforvaltning av gaupe, samt sist tilgjengelige kunnskap om forekomst av gaupe og beitebruk og tapsomfang i regionen.

Det kan være betydelig variasjon i andelen hunngauper som får fram unger det enkelte år. Vinteren 2021 var familiegrupper fortsatt vidt utbredt i regionen med en sammenhengende utbredelse fra nord til sør (se kart i figur 3 side 6). Dagens forekomst (fordelingen av familiegrupper) er derfor i tråd med forvaltningsplanens mål for gaupe (kapittel 6.3) om en «... *naturlig og sammenhengende utbredelse i regionen.*» og at det skal «... *sikres en kontinuerlig bestand av gaupe i områdene der det er mål om yngling.*». I motsetning til året før ble det sist vinter igjen påvist yngling i det beiteprioriterte området i Aust-Agder. Denne ble felt i jaktperioden.

Kvotejakt på gaupe er en ordinær jakt etter viltloven § 9, og sekretariatet legger til grunn at naturmangfoldloven § 16 tredje ledd (høsting av vilt) er oppfylt. Sekretariatet viser imidlertid til at gaupe er klassifisert som sterkt truet i Norsk rødliste for arter 2015.

Naturmangfoldloven § 11 om kostnadene ved miljøforringelse anses ikke relevant.

Om kvote

Omfanget av skader og erstatninger har over flere år blitt vesentlig redusert. Antall påviste ungekull har ikke i samme grad vist tilsvarende utvikling. Årsakene er sammensatte. Antall voksne hunngauper som årlig yngler eller får fram unger vil variere mellom år. Tilgangen på naturlige byttedyr vil kunne påvirke reproduksjon og skadeomfang. Endringer i saueholdet (færre og større enheter) og driftsmessige tilpasninger (forebyggende tiltak) har ventelig bidratt til lavere tap. Videre vil variasjoner mellom år - f.eks. vær-/temperaturforhold - kunne innvirke på sannsynligheten for å finne ferske kadaver og derav antall skadedokumentasjoner. Videre vil en redusert gaupebestand gi større leveområder og dermed øke faren for overestimering ved bruk av gjeldende avstandskriterier. Dette vil kunne gi et raskt fall i beregnet gaupebestand, som erfart i 2016-2017 og i første halvdel av 2000-tallet. Tilsvarende vil en økt bestand gi motsatt effekt.

Aldersbestemmelser har vist at andelen unge dyr blant felte gauper i regionen er høy (nær 75 % av aldersbestemte dyr er under fire år (Kilde: Rovbase 26.10.2021), noe som indikerer rask omsetningen i bestanden (stor årlig dødelighet gjennom jakt). Dette kan dels bli kompensert ved høy reproduksjon og i tillegg en mulig netto innvandring, først og fremst nordfra (Oppland). Videre har andelen reproduktive to-årige hunngauper i regionen tidligere vist seg å være høy. Årlige variasjoner i reproduksjonen vil derfor kunne ytterligere forsterkes. Samtidig viser aldersanalysene etter årets jakt at snittalderen for voksne hunngauper var høyere enn tidligere.

En anbefalt kvote bør ta sikte på at bestanden etter neste års yngling (2022) er så nær bestandsmålet som mulig. Forholdet mellom prognosen og påviste familiegrupper i regionen i etterkant har naturlig nok variert (se figur 10 side 10). Tross variasjonene mener sekretariatet at det bør tas utgangspunkt i prognosen, ev. ny irregulær avgang fram mot vedtakstidspunktet og uttaket av produktive hunngauper under sist jakt. Det tilsier per nå en bestand før jakt i 2022 på under 14 familiegrupper. Målet er å redusere bestanden til så nær bestandsmålet som mulig. Teoretisk sett vil dette gjøres med et uttak på vel 20-22 dyr, hvorav inntil sju, åtte voksne hunner. Som følge av erfarte variasjoner i prognosene i regionen og usikkerhet i bestandsutviklingen som følge av årets uttak av voksne produktive hunndyr, anbefaler vi en kvote på eller litt under et uttak som teoretisk sett vil redusere bestanden til 12 familiegrupper.

Sekretariatet legger fram følgende forslag til kvote for jakt på gaupe i 2022:

22 dyr, hvorav maksimalt 7 hunngauper eldre enn ett år.

To hunndyr holdes tilbake for senere vurdering.

Anbefalt kvote vurderes ikke å true bestandens overlevelse. Dersom bestanden før jakt i ettertid viser seg å avvike vesentlig fra forventet, vil dette kunne justeres ved kvotejakt i 2023.

Om jaktområder og fordeling av kvoten

Sekretariatet anbefaler at kvotejakt videreføres som et arealsonerende tiltak og at uttaket er målrettet mot viktige beiteområder. Antall jaktområder kvoten er fordelt på har variert etter kvotens størrelse. Ut fra anbefalt kvote i 2022 og dagens utbredelse av gaupe i regionen (områder med påviste ynglinger) foreslås kvoten fordelt på fire jaktområder.

Forvaltningsplanen har en sone der det ikke er mål om yngling av gaupe (beiteprioritert område). Sonen omfatter kommunene Bygland, Evje og Hornes, Iveland, Birkenes og Lillesand i Aust-Agder. Sonen grenser til Vest-Agder i Rovviltregion 1 Vestlandet. Forvaltningsplanen tilsier at kvotefri jakt skal vurderes «... når bestandssituasjonen tilsier det». Ut fra dagens situasjon mener sekretariatet at det er grunnlag for å åpne for kvotefri jakt i beiteprioritert område. Eventuell felling i kvotefritt område - spesielt av voksne hunngauper – bør likevel tillegges vekt ved vurdering av endringer under kvotejakta.

Sekretariatet foreslår følgende inndeling av jaktområder og fordeling av kvoter ved jaktstart i 2022 (se også kartvedlegg 1):

Jaktområder	Forslag til delkvoter ved jaktstart i 2022	
	Totalt	Voksne hunner (>1 år)
I <u>Viken:</u> Flå, Nesbyen, Gol, Ål, Hemsedal, Hol, Nore og Uvdal, Rollag, Flesberg, Sigdal og Krødsherad kommuner. Kongsberg kommune nord for E 134 og vest for Lågen. Ringerike kommune nord for strekningene Fv 288 Sokna – kommunegrense mot Krødsherad, Rv 7 Sokna – Hønefoss og E 16 Hønefoss - kommunegrense mot Jevnaker.	7	2
II <u>Vestfold og Telemark:</u> Tinn, Vinje, Tokke, Fyresdal, Kviteseid, Seljord, Midt-Telemark, Notodden og Hjartdal kommuner. <u>Agder:</u> Bykle og Valle kommuner.	7	1
III <u>Viken:</u> Ringerike kommune sør for strekningene Fv 288 Sokna – kommunegrense mot Krødsherad, Rv 7 Sokna – Hønefoss og E 16 Hønefoss - kommunegrense mot Jevnaker. Hole, Modum, Lier, Øvre Eiker og Drammen kommuner. Kongsberg kommune sør for strekningen E 134 over Lågen til kommunegrense mot Notodden og øst for Lågen på strekningen E 134 over Lågen til kommunegrense mot Flesberg. <u>Vestfold og Telemark:</u> Holmestrand, Horten, Tønsberg og Sandefjord kommuner. Larvik kommune øst for Lågen.	4	1
IV <u>Viken:</u> Kongsberg kommune sør for E 134 og vest for Lågen. <u>Vestfold og Telemark:</u> Larvik kommune vest for Lågen. Siljan, Porsgrunn, Skien, Nome, Bamble, Kragerø, Drangedal og Nissedal kommuner.	2	1

<u>Agder:</u> Åmli, Froland, Vegårshei, Gjerstad, Risør, Tvedestrand, Arendal og Grimstad kommuner		
V Bygland, Evje og Hornes, Iveland, Birkenes og Lillesand kommuner i Agder (beiteprioritert område).	Kvotefri jakt	Kvotefri jakt

Områdeinndeling og fordelingen av kvoter er gjort ut fra føringer i forvaltningsplanen, nemndas intensjon om en tydelig soneforvaltning gjennom kvotejakt og tap og tapsutvikling for sau på utmarksbeite.

Om øvrige vilkår for kvotejakt på gaupe i 2022

Endringer i jaktområder og kvotefordeling under jaktperioden

Det har tidligere år (seinst i 2021) vært åpning for å kunne justere jaktområder og omfordeling av gjenstående kvote underveis i jaktperioden. Ordningen har medført en ønsket og fornuftig fleksibilitet i forvaltningen. Sekretariatet forslår å videreføre en slik ordning, blant annet for å muliggjøre omfordeling av delkvoter dersom situasjonen skulle tilsi det. Slik vurdering bør kunne gjøres av sekretariatet i samråd med nemndas leder og aktuelle statsforvalter, jamfør forvaltningsplanens kapittel 7.7, fjerde kulepunkt, under *Kvotejakt på gaupe*.

Fordeling av hunndyrkvote og begrensning i jakt på familiegrupper

Roviltnemnda har tidligere - når kvoten har vært av en viss størrelse - fordelt hunndyrkvoten, seinst i 2021. Sekretariatet anbefaler å videreføre denne praksisen i 2022.

Samtidig har familiegrupper som opptre i lag blitt unndratt fra kvoten i jaktas to første uker. Dette for å minske risikoen for at hunndyrkvoten blir begrensende for å fylle totalkvoten. Ordningen har - kanskje med unntak i 2021 - fungert godt og dels gitt ønsket resultat. Situasjonen under årets jakt var imidlertid preget av at gode jaktforhold (sporsnø) sammenfalt med tidspunktet for opphevelsen av jaktforbudet på flere dyr i lag. Erfaringen fra tidligere år taler imidlertid for at ordningen videreføres, men sekretariatet anbefaler at perioden utvides til de tre første ukene av jaktperioden. Videre utvidelse eller fredning i hele perioden anses mindre aktuelt da brunsten og oppløsningen av familiegruppene i større grad inntre.

Reservekvote

Ved store kvoter og usikkerhet om bestandsutviklingen kan en reservekvote gi fleksibilitet under jakta og ta høyde for eventuell ny kunnskap om bestandsforholdene. En reservekvote vil imidlertid kunne gi administrative utfordringer under jaktperioden. Utad kan en slik ordning oppfattes uforutsigbar og samtidig gi grunnlag for konflikt eller unødig «støy». Gitt usikkerheten om bestandssituasjonen i fjor etter felling av mange reproduktive hunngauper, foreslår sekretariatet å holde tilbake to dyr av totalkvoten (voksne hunngauper) for seinere vurdering.

Andre forhold

Det forutsettes at detaljer om krav til jaktutøvelsen framgår av informasjon om kvotejakta fra respektive statsforvalter. Vilkår til jaktutøvelsen framgår av viltloven og forskrifter fastsatt i samsvar med denne, og det anses ikke behov for ytterligere presiseringer i vedtaket ut over kravet om jegers plikt til å holde seg oppdatert på status for kvotejakta og melding om felte dyr.

Felte dyr meldes til Statens naturoppsyn og aktuell statsforvalter. For å hindre overskyting er det behov for å presisere et tidskrav til å melde fra om felt eller påskutt gaupe. Tidligere tidskrav (umiddelbart og senest innen 30 minutter) anbefales videreført.

I tillegg til automatiske informasjonstelefoner med opplysninger om status for kvotejakta, har statsforvalterne etablert en felles varslingsjeneste om rowvilt på mobil (tekstmeldinger). Dette omfatter varsler om felte dyr og forvaltningsmessige endringer under jakt og lisensfelling som den enkelte jeger kan abonnere på. Det anbefales et vilkår som pålegger jegerne å abonnere på varslingsjenesten. Kostnadene dekkes av forvaltningen.

Forslag til vedtak

Rowviltnemnda i region 2 viser til at det nasjonale målet for gaupe i regionen er nådd som gjennomsnitt for de tre siste årene. Rowviltnemnda har følgelig myndighet til å fatte vedtak om kvote for jakt på gaupe etter rowviltforskriften § 11, jmfør §§ 4 og 7.

Ut fra bestandssituasjonen (2021) og prognosen for videre bestandsutvikling, finner rowviltnemnda grunnlag for å åpne for kvotejakt på gaupe i rowviltregion 2 i 2022.

Etter en samlet vurdering med vektlegging av bestandssituasjonen, erfaringer med kvotejakt og bestandsutvikling i regionen, samt tap av bufe, fastsetter rowviltnemnda en samlet kvote på til sammen 22 dyr, hvorav inntil 7 hunner eldre enn ett år.

I tråd med vedtatt forvaltningsplan for rowviltregionen (2017) åpner rowviltnemnda for kvotefri jakt i beiteprioritert område.

Rowviltnemnda vurderer at et slikt uttak ikke er til skade for bestandens overlevelse. Eventuell skadefelling og irregulær avgang etter at vedtaket om kvotejakt er gjort belastes kvoten.

En startkvote på 20 dyr inkludert inntil fem voksne hunner eldre enn ett år, fordeles på fire kvoteregulerte jaktområder, jf. kartet Kvotejakt på gaupe 2022 (Statsforvalteren i Oslo og Viken, november 2021):

Jaktområder	Forslag til delkvoter ved jaktstart i 2022	
	Totalt	Voksne hunner (>1 år)
I Viken: Flå, Nesbyen, Gol, Ål, Hemsedal, Hol, Nore og Uvdal, Rollag, Flesberg, Sigdal og Krødsherad kommuner. Kongsberg kommune nord for E 134 og vest for Lågen. Ringerike kommune nord for strekningene Fv 288 Sokna – kommunegrense mot Krødsherad, Rv 7 Hønefoss – Sokna og E 16 Hønefoss - kommunegrense mot Jevnaker.	7	2
II Vestfold og Telemark: Tinn, Vinje, Tokke, Fyresdal, Kviteseid, Seljord, Midt-Telemark, Notodden og Hjartdal kommuner. Agder: Bykle og Valle kommuner.	7	1

<p>III <u>Viken:</u> Ringerike kommune sør for strekningene Fv 288 Sokna – kommunegrense mot Krødsherad, Rv 7 Hønefoss – Sokna og E 16 Hønefoss - kommunegrense mot Jevnaker.</p> <p>Hole, Modum, Lier, Øvre Eiker og Drammen kommuner.</p> <p>Kongsberg kommune sør for strekningen E 134 over Lågen til kommunegrense mot Notodden og øst for Lågen på strekningen E 134 over Lågen til kommunegrense mot Flesberg.</p> <p><u>Vestfold og Telemark:</u> Holmestrand, Horten, Tønsberg, Sandefjord, Larvik, Siljan og Porsgrunn kommuner.</p> <p>Skien kommune øst for Skiensvassdraget.</p>	4	1
<p>IV <u>Vestfold og Telemark:</u> Skien kommune vest for Skiensvassdraget.</p> <p>Nome, Bamble, Kragerø, Drangedal og Nissedal kommuner.</p> <p><u>Agder:</u> Åmli, Froland, Vegårshei, Gjerstad, Risør, Tvedestrand, Arendal og Grimstad kommuner.</p>	2	1
<p>V Bygland, Evje og Hornes, Iveland, Birkenes og Lillesand kommuner i Agder (beiteprioritert område)</p>	Kvotefri jakt	Kvotefri jakt

Begrunnelse for vedtaket går fram av saksframlegget til sekretariatet.

Eventuelle endringer i vedtatt jaktområdeinndeling og kvotefordeling vurderes i jaktperioden av sekretariatet i samråd med rovviltnemndas leder og berørte statsforvaltere.

Kvotejakt på gaupe er ordinær jaktutøvelse som er underlagt alle bestemmelsene i viltloven og forskrifter fastsatt i samsvar med viltloven. Jaktperioden er fra og med 1. februar til og med 31. mars.

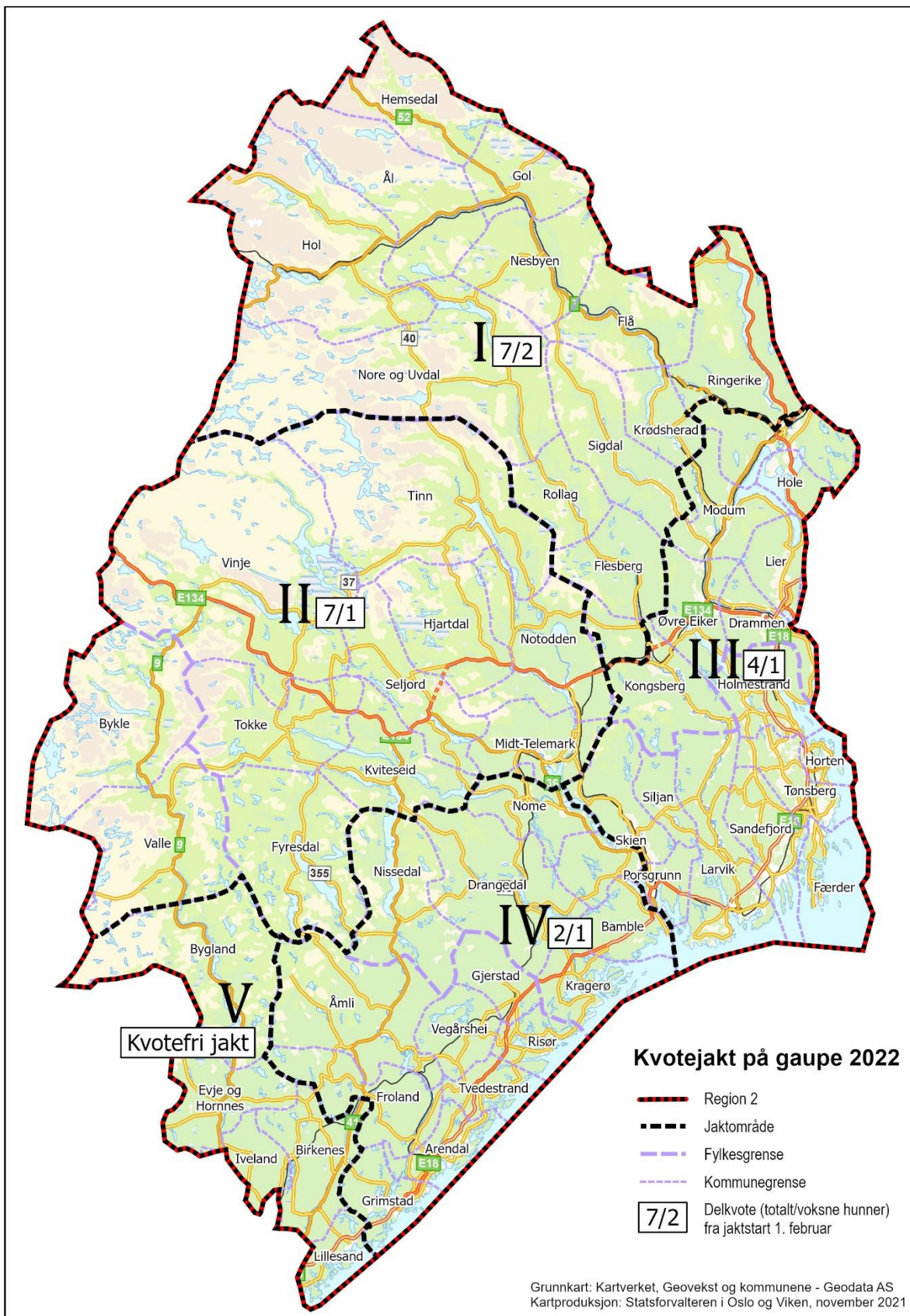
Rovviltnemnda kan til enhver tid endre vedtaket dersom nye opplysninger tilsier det.

Følgende vilkår gjelder for utøvelse av kvotejakt på gaupe i 2022:

- 1. Familiegrupper av gaupe som opptrer sammen er med virkning fram til og med 21. februar unntatt fra tillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at familiegrupper felles, skal være iverksatt.*
- 2. Jeger plikter å holde seg oppdatert om status for kvotejakt via statsforvalternes kvotetelefoner og å registrere seg for varsling via statsforvalternes SMS-tjeneste.*
- 3. Felling av gaupe skal umiddelbart og senest innen 30 minutter meldes til Statens naturoppsyn og aktuell statsforvalter.*

Vedtak

Kartvedlegg 1 – Forslag til jaktområder og kvotefordeling 2022

Kartvedlegg 2 – Jaktområder og kvotefordeling fra jaktstart i 2021

